

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی تهران

دانشکده بهداشت

گروه آموزش و ارتقای سلامت

دوره کارشناسی ارشد آموزش بهداشت

طرح درس نظری

آموزش بهداشت در محیط‌های کار

تعداد واحد درسی: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری و ۰/۵ واحد عملی)

پیش نیاز: ندارد

زمان ارائه درس: نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۰۰

روزهای کلاس: یکشنبه‌ها ساعت ۸-۱۰

مدرس: دکتر الهام شکیبازاده؛ گروه آموزش و ارتقای سلامت؛ تلفن: ۸۸۹۵۱۴۰۴؛ آدرس پست

الکترونیک: shakibazadeh@tums.ac.ir

شرح درس

موقعیت محیط کار در کنار سه موقعیت مدارس، مراکز ارایه خدمات سلامت و مکان‌های عمومی، چهار موقعیت آموزش سلامت رسمی به شمار می‌رود که آشنایی با اختصاصات و ویژگی‌های هر یک از این موقعیت‌ها، به ایفای درست نقش آموزش‌دهندگان سلامت کمک خواهد کرد. محیط‌های کار ارتقادهنده سلامت ضمن کمک به افراد برای تقویت مهارت‌ها و ظرفیت‌های خود به تقویت وضعیت سلامت سازمان‌ها نیز کمک می‌کند. این درس به منظور توانمندسازی دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد رشته آموزش بهداشت جهت کسب مهارت‌های لازم برای برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی در محیط‌های کار است. دانشجویان باید بتوانند ضمن ارزیابی صحیح از نیازهای واقعی محیط کار، برای رفع نیازها، اقدامات آموزشی مناسب را انتخاب و با موفقیت اجرا نمایند تا ضمن افزایش رفتارهای سالم به ارتقای سلامت در محیط‌های کار کمک نمایند.

هدف کلی

توانمندسازی دانشجویان جهت کسب مهارت‌های لازم برای برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی در محیط‌های کار

اهداف ویژه

- تعاریف، تاریخچه، اهمیت و اصول آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت و ایمنی (HSE) در محیط کار
- اهمیت سلامت نیروی کار در ارتقاء سلامت جامعه
- نگاهی به وضعیت سلامت کارگران در ایران و تجربه سایر کشورها (بررسی وضعیت بر اساس شاخص‌ها و استانداردها)
- قوانین و اسناد بالادستی برای سلامت محیط‌های کار در ایران
- عوامل موثر بر سلامت کارکنان و محیط کار
- تاثیرات متقابل کار بر سلامت و سلامت بر کار
- عوامل موفقیت اقدامات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در محیط کار
- طراحی و اجرای برنامه‌های اولویت‌دار در محیط کار شامل: ارتقاء سلامت جسمانی، روانی و رفتاری، افزایش فعالیت جسمانی، بهبود وضعیت تغذیه، تامین محیط کار ایمن، استرس، بیماری قلبی و عروقی
- برنامه‌ریزی در محیط‌های کاری با اندازه‌های کوچک، متوسط و بزرگ
- اجرا و ارزشیابی
- معرفی حداقل ۲ برنامه جامع آموزش و ارتقاء سلامت در محیط کار انجام شده در جهان و ایران

روش تدریس

- سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی
- پروژه‌های کلاسی و ارایه دانشجویان

رسانه‌های آموزشی

- اسلاید پاورپوینت، وایت برد، کتاب

تکالیف (وظایف) دانشجویان

- از دانشجویان انتظار می‌رود به موقع وارد کلاس (مجازی) شوند، در کلاس حضور کامل و فعال داشته باشند و در فعالیت‌های جانبی کلاس مشارکت داشته باشند. همچنین لازم است دانشجویان در امتحانات دوره‌ای و پایان ترم شرکت کنند.
- دانشجو ضمن مراجعه به یک محیط کار فعالیت‌های زیر را انجام دهد: a. بررسی وضعیت موجود و جمع‌آوری اطلاعات سلامت بر اساس شواهد؛ b. ارزیابی محیط کار انتخاب شده با استفاده از ابزار سنجش معتبر و نگارش یک گزارش کار ۹ تا ۱۲

صفحه‌ای. این گزارش لازم است شامل مقدمه‌ی مختصری در خصوص موضوع، وضعیت محیط کار از نظر سلامت، و آرایه راهکار باشد. گزارش بایستی تایپ شده، با فونت ۱۲ و double-spaced باشد.

- هر دانشجو موظف است یک مقاله برای آرایه در کلاس آماده کند. زمان هر آرایه نیم ساعت می‌باشد.
- لطفاً گوشی، تبلت، لپ‌تاپ خود را در کلاس خاموش نگه دارید.

نحوه‌ی ارزشیابی

- ۱- حضور منظم و فعال در کلاس: ۱۰ درصد (۵ درصد حضور منظم و ۵ درصد حضور فعال)
- ۲- شرکت در فعالیت‌های کلاسی و انجام تکالیف: ۳۰ درصد
- ۳- شرکت در امتحان پایان ترم: ۶۰ درصد

منابع درسی

- 1- Fertman C. I. Workplace Health Promotion Programs; Planning, Implamentation and Evaluation, Jossey – BASS (2015). Last Edition
- 2- Burton J. WHO Healthy Workplace framework and model: background and supporting literature and practices. Last Edition.
- 3- Scriven A. and Hodgins M., Health promotion settings: Principales & practice; Sage, Last edition.
- 4- Chenoweth, D. Worksite Health Promotion. USA. Human Kinetics. 2011
- 5- WHO. Occupational Health: A Manual for Primary Health Care Workers. Cairo. WHO. EMRO 2001
- 6- World Health Organization. Sundsvall statement on supportive environment for health, 1991
- 7- Declaration on occupational health for all, 1994.
- ۸- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. راهنمای ارتقای سلامت در محل کار: ۱۰ گام برای اجرای برنامه ارتقای سلامت در محل کار.
- ۹- نظام جامع آموزش و ارتقای سلامت در محل کار. تالیف محمداسماعیل اکبری، حمیدرضا جمشیدی، شهرام رفیعی فر و همکاران
- ۱۰- راهنمای ارتقای سلامت و ایمنی محل کار. ترجمه و تنظیم: شهرام رفیعی فر؛ محمدهادی موذن جامی؛ امیدوار رضایی میرقائد؛ محمداسماعیل مطلق و همکاران: ۱۳۹۱

۱۱- جدول زمان بندی جلسات کلاس

جلسه	روز	تاریخ	ساعت	موضوع
۱	یکشنبه	۹۹/۶/۲۳	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • آشنایی با دانشجویان و انتظارات آن‌ها • آشنایی دانشجویان با دوره و وظایف خود • ارائه‌ی طرح درس • بحث و تبادل نظر در خصوص محیط کار سالم • تعاریف، تاریخچه، اهمیت و اصول آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و ایمنی (HSE) در محیط کار
۲	یکشنبه	۹۹/۶/۳۰	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • اهمیت سلامت نیروی کار در ارتقای سلامت جامعه • نگاهی به وضعیت سلامت کارگران در ایران و تجربه سایر کشورها (بررسی وضعیت بر اساس شاخص‌ها و استانداردها)
۳	یکشنبه	۹۹/۷/۶	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • قوانین و اسناد بالادستی برای سلامت محیط‌های کار در ایران • عوامل موثر بر سلامت کارکنان و محیط کار
۴	یکشنبه	۹۹/۷/۱۳	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • تاثیرات متقابل کار بر سلامت و سلامت بر کار • عوامل موفقیت اقدامات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در محیط کار
۵	یکشنبه	۹۹/۷/۲۰	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • برنامه ریزی در محیط‌های کاری با اندازه‌های کوچک، متوسط و بزرگ: • سنجش نیازها بر اساس جمع‌آوری داده‌ها از محیط و نیروی انسانی و ماهیت کار راه‌اندازی نظام مداوم و بروز ثبت داده‌ها (بانک اطلاعاتی جامع سلامت سازمان)
۶	یکشنبه	۹۹/۷/۲۷	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • شناخت و ارزیابی فرهنگ سازمانی و محیط کار، قوانین و مقررات، دستورالعمل‌ها ارزیابی تیم‌ها و مشارکت کنندگان • تنظیم و آماده‌سازی اهداف برنامه • پیش‌بینی، تامین منابع، ملاحظات اجرایی و سیاست‌های سازمانی براساس شواهد
۷	یکشنبه	۹۹/۸/۴	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • اجرا و ارزشیابی
۸	یکشنبه	۹۹/۸/۱۱	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • تعطیل رسمی
۹	یکشنبه	۹۹/۸/۱۸	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • طراحی و اجرای برنامه‌های اولویت‌دار در محیط کار شامل: ارتقای سلامت جسمانی، روانی و رفتاری، افزایش فعالیت جسمانی، بهبود وضعیت تغذیه، تامین محیط کار ایمن، استرس، بیماری قلبی و عروقی معرفی
۱۰	یکشنبه	۹۹/۸/۲۵	۸-۱۰	<ul style="list-style-type: none"> • حداقل ۲ برنامه جامع آموزش و ارتقاء سلامت در محیط کار انجام شده در جهان و ایران
		N/A	N/A	آزمون پایان ترم